

Examining The Mission of University Professors in Educating Mahdi-Supporter Students

Dr. Alireza Zolfaghari ¹

Abstract

Mahdavi education, as one of the effective factors in the production of social capital, plays a significant role in the moral and spiritual orientation of society and in achieving individual and collective happiness. The realization of Mahdavi education requires the coordinated participation of all cultural, educational, and training institutions in society; meanwhile, university professors, due to their direct educational and formative role, hold a prominent position in the intellectual and spiritual guidance of students. The purpose of this study is to explain the mission of university professors in the education of Mahdavi-oriented students. To achieve this objective, a descriptive-analytical research method was employed. The findings indicate that professors have responsibilities in three domains: cognitive, motivational, and behavioral. The cognitive mission includes explaining the criteria for distinguishing right from wrong, shaping a monotheistic worldview, recognizing one's position, and cultivating correct patterns of thinking. From a Mahdavi theological perspective, the highest form of wisdom is understood as the connection of reason with knowledge of the Imam. The motivational mission of professors includes defending belief in the Mahdi, opposing its deniers, fostering love for truth, and strengthening spiritual devotion to the Imam. Love constitutes the foundation of guardianship, and without it, genuine spiritual connection cannot be established. The practical mission of professors includes adopting a wisdom-based and spiritually oriented lifestyle, promoting Mahdavi teachings, fostering responsibility, and preparing the conditions for the Reappearance.

Keywords: Student, Education, Mahdi-Supporter, Professor, Mission

1. Assistant Professor, Department of Psychology, Tuyserkan Branch, Islamic Azad University, Tuyserkan, Iran(Ar.zolfaghari@iau.ac.ir)

بررسی رسالت‌های اساتید دانشگاه در تربیت دانشجوی مهدی‌یاور

علیرضا ذوالفقاری^۱

چکیده

تربیت مهدوی به عنوان مهم‌ترین عامل مؤثر در تولید سرمایه اجتماعی، نقش مهمی در جهت‌دهی اخلاقی - معنوی جامعه و دستیابی به سعادت فردی و جمعی ایفا می‌کند. تحقق تربیت مهدوی، نیازمند مشارکت هماهنگ همه نهادهای فرهنگی، آموزشی و تربیتی جامعه است؛ در این میان، اساتید دانشگاه به دلیل نقش تربیتی و آموزشی، جایگاهی برجسته در هدایت فکری و معنوی دانشجویان دارند. هدف این پژوهش، تبیین رسالت اساتدان در تربیت دانشجویان مهدی‌یاور است. برای دستیابی به این هدف، از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که اساتدان در سه حوزه شناختی، انگیزشی و رفتاری رسالت دارند. رسالت شناختی شامل بصیرت‌افزایی، آموزش نظریه‌پردازی، امیدآفرینی و آموزش سبک زندگی مهدوی است. رسالت انگیزشی اساتید شامل دفاع از مهدویت و مخالفت با منکران آن، است. محبت، پایه ولایت‌مداری است و بدون آن ارتباط معنوی برقرار نمی‌شود. رسالت عملی اساتدان شامل تربیت مربی هدایتگر جامعه، مسئولیت‌پذیری و فراهم کردن زمینه‌های ظهور است.

واژگان کلیدی

دانشجو، تربیت، مهدی‌یاور، استاد، رسالت.

مقدمه

اصل بنیادین در نظام تربیت مهدوی ایجاد تغییر و تحول واقعی درونی در انسان‌هاست، بر این اساس باید به تأثیرات استاد و دانشگاه بر دانشجویان توجه ویژه شود. از این رو تعلیم و تربیت مهدوی، دانشگاه انسان‌سازی و حرکت به سوی کمال و خودشکوفایی دانشجویان است. اهمیت و نقش جایگاه ویژه نظام تعلیم و تربیت در تربیت منتظران واقعی و زمینه‌سازی ظهور زمانی آشکارتر می‌شود که در آیات و روایات با تأکید بیان شده است که قیام و انقلاب آن

۱. استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تویسرکان، تویسرکان، ایران (Ar.zolfaghari@iau.ac.ir).

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۱۶

حضرت نیازمند جوانانی مهدوی است و تربیت جوان مهدوی نیازمند استاد و دانشگاهی مهدوی می‌باشد.

از جمله ضعف‌های نظام آموزشی، کمبود متون آموزشی در خصوص فرهنگ و دکتربین مهدویت است. بر این اساس برای این‌که بتوانیم مدیریت علمی و دکتربین مهدویت را رشد و توسعه دهیم، باید متون آموزشی از آغاز تحصیلات یادگیرندگان تا پایان آن از چنان غنای علمی برخوردار شود که فارغ‌التحصیلان مراکز آموزشی، در شرح دکتربین مهدویت و پاسخگویی به سوالات و شبهات توانایی لازم را داشته باشند (مرتضوی، ۱۳۹۰، ص. ۳۴۱-۳۴۲).

براساس پژوهش‌های انجام شده نظام‌های تربیتی دارای سه رسالت هستند: تربیت شناختی، عاطفی و رفتاری یادگیرندگان. تربیت شناختی اشاره به این موضوع دارد که استاد باید ذهن و فکر دانشجویان را پرورش دهد. به عبارتی، استاد علاوه بر تدریس و توضیح علوم و حقایق باید توانایی‌های فکری دانشجویان شامل: فهمیدن، آفرینندگی، توان تحلیل و ارزیابی دیدگاه‌ها و نظریات را پرورش دهد. تربیت عاطفی شامل ایجاد یا تغییر در علائق، باورها، نگرش‌ها و ارزش‌های دانشجویان می‌باشد. نظام‌های آموزشی عمدتاً بر تربیت شناختی یادگیرندگان تکیه و تمرکز داشته و از تربیت عاطفی و رفتاری تا حدود زیادی غافل بوده‌اند. اما چون ارزش‌ها، باورها، نگرش‌ها و علائق که بعد عاطفی و نگرشی را تشکیل می‌دهند رفتار و اعمال انسان را مدیریت و هدایت می‌کنند توجه و پرداختن به آنها لازم و ضروری است. رسالت رفتاری استادان بر تأثیرگذاری عملی بر رفتار دانشجویان تأکید دارد تا آنها نشان دهند محب و یاور آن حضرت هستند. در نتیجه رسالت استاد در دانشگاه تمرکز همزمان بر تربیت شناختی، عاطفی و رفتاری دانشجویان است تا بتواند دانشجویی در تراز تمدن اسلامی و مهدوی‌باوری تربیت نماید.

براساس تعالیم قرآن کریم بنیان و اساس دینداری اطاعت است و بعد از آن شناخت امام هر عصر و اطاعت از ایشان یکی از اصول اساسی است که به زندگی انسان جهت می‌دهد. دانشجوی تربیت یافته به تحقق جامعه جهانی مهدوی باور دارد و می‌کوشد سبک زندگی اش مهدوی باشد. بنابراین بررسی آموزه‌های مهدویت و اثرات آن در تربیت از ضروری‌ترین رسالت‌های دین پژوهان مهدویت است. به اعتقاد ما، در حکومت جهانی موعود، از جمله برنامه‌های اصلی نهادینه کردن فرهنگ تعلیم و تربیت دینی، اسلامی و عقل محوری در جامعه است (ضرایبان و یوسفی، ۱۳۹۵، ص. ۸۰). از مهم‌ترین ویژگی‌های اصحاب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

جوانی است. ایشان هم خود جوانند و هم امورشان را به جوانان می‌سپارند. جوانانی پرنشاط که در جوانی ره صدساله را پیموده‌اند و به نهایت درجه توحید و معرفت خدا رسیده‌اند (آقا تهرانی و حیدری کاشانی، ۱۳۹۲، ص. ۴۳۱).

در زمینه تربیت مهدوی تحقیقات زیادی انجام شده است از جمله: پژوهش زرقانی (۱۳۹۹) با عنوان مهدویت در آینه تربیت؛ پژوهش سبحانی نژاد و همکاران (۱۳۹۴) با عنوان تجربه زیسته متخصصین تعلیم و تربیت از راهکارهای گسترش رفتارهای اخلاقی زمینه‌ساز ظهور؛ پژوهش مرزوقی و راضی (۱۳۹۸) با عنوان فلسفه تربیتی انتظار و پژوهش ضیایی و مهدیه (۱۴۰۲) با عنوان اعتقاد به مهدویت و تأثیر آن در بازخوانی تربیت ولایت محور. اندیشه مهدویت و انتظار فرج از ظرفیت بالایی برای تربیت برخوردار است. تبیین درست این اندیشه می‌تواند حوزه بینشی جوانان را تحت تأثیر قرار داده و بهترین و والاترین آرمان‌ها را برای نسل جوان فراهم نماید. بنابراین گام نخست در حوزه بینشی این است که برترین و والاترین آرمان‌ها را به جوانان معرفی نمائیم (پورسیدآقایی و افتخاری اکمل، ۱۴۰۳، ص. ۲۸۰). تربیت مهدوی می‌تواند بهترین شناخت‌ها را در زمینه آفریدگار، انسان، جهان هستی، رابطه انسان با خدا و رابطه انسان با خودش و دیگران و طبیعت ارائه نماید. بر این اساس شناخت درست آموزه‌های مهدویت موجب تحول منطق و تفکر در نسل جوان مهدوی خواهد شد. طبق بررسی انجام شده تحقیقی با عنوان رسالت‌های استادان دانشگاه‌ها در تربیت دانشجویان مهدی‌ی‌آور یافت نشد و به همین دلیل ضرورت انجام آن احساس گردید. در این پژوهش ما به دنبال پاسخگویی به این سؤال هستیم که استادان دانشگاه‌ها در تربیت دانشجویان مهدی‌ی‌آور چه رسالت‌هایی دارند؟ جهت پاسخگویی به این سؤال مهم ابتدا کتب و مقالات چاپ شده مربوط به تربیت مهدوی جمع‌آوری و سپس موضوعات مرتبط واکاوی و تحلیل شدند. در این تحقیق برای جمع‌آوری داده‌ها از روش اسنادی و برای بررسی آنها از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

اهمیت نقش و جایگاه ویژه نظام تعلیم و تربیت در تربیت نسل منتظر و زمینه‌سازی برای تحقق انقلاب جهانی آن حضرت وقتی روشن‌تر می‌شود که با توجه به آیات و روایات پی می‌بریم که آن قیام به یارانی خاص نیاز دارد و این میسر نیست مگر با تربیت مهدوی. بررسی

ما نشان داد که استادان دانشگاه‌ها در این زمینه رسالت‌های مهمی بر عهده دارند و براساس یافته‌های پژوهش این رسالت‌ها در سه حوزه دسته‌بندی و به توضیح آنها پرداخته می‌شود:

الف) رسالت‌های شناختی استاد

۱. آموزش امام‌شناسی و مهدی‌شناسی

معلمان و اساتید باید ساعاتی از کلاس‌های آموزشی را به معرفی پیشوایان معصوم عَلَيْهِمُ السَّلَام، آموزش حلال و حرام، اخلاق و معارف قرآنی اختصاص دهند.

نوجوانان باید با شناخت شئون و وجودی و فضائل اخلاقی حضرت مهدی عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى وَرَجَعَهُ إِلَى الْأَرْضِ جایگاه حقیقی او را در نظام هستی باز شناسند و به اخلاق مهدوی تخلق یابند و سپس با سیر و سلوکی عاشقانه و عارفانه تربیت شوند (حیدری کاشانی، ۱۳۸۶، ص. ۵۶). مهم‌ترین گام برای امام‌شناسی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به مباحث مهدویت، ارائه اطلاعات صحیح است. استادان باید با ارائه اطلاعات صحیح و دقیق نگرش‌های دانشجویان را شکل دهند. آنها همچنین می‌توانند با تبیین، روشن‌گری و پاسخگویی به سؤالات و شبهات پایه‌های معرفتی دانشجویان را مستحکم و استوار نمایند.

۲. آگاهی‌بخشی و بصیرت‌افزایی

استادان علاوه بر گسترش اطلاعات عمومی و تخصصی دانشجویان باید برای تربیت فکری و اعتقادی آنها برنامه داشته باشند، زیرا که پرورش انسان‌های متعهد و متخصص یکی از عوامل زمینه‌ساز ظهور است. دانشگاه تراز انقلاب اسلامی برای بصیرت‌افزایی و ارتقای آگاهی، قدرت تحلیل و بینش سیاسی برنامه دارد، زیرا که ضربه‌ها و آسیب‌هایی که به مسلمانان در طول تاریخ وارد شده ناشی از ضعف قدرت تحلیل و بی‌بصیرتی بوده است. آگاهی‌بخشی و بصیرت‌افزایی لازمه حرکت از مهدی‌باوری به مهدی‌یاوری است.

۳. آموزش نظریه‌پردازی در حوزه مهدویت

استادان دانشگاه باید بتوانند دانشجویانی تربیت کنند که توانایی تولید علم، ایجاد تحرک علمی، پژوهشگری و نظریه‌پردازی در زمینه اهمیت ظهور، فراهم‌سازی مقدمات ظهور و نقد منکران آن را داشته باشند. تحقق این هدف نیازمند آن است که استادان و دانشجویان علاوه بر علم‌آموزی، روش‌ها و مهارت‌های اندیشیدن و نقد کردن را بیاموزند (حسنی آهنگر و

همکاران، ۱۴۰۳، ص. ۱۱). وقتی استاد دانشگاه توانایی تربیت دانشجوی اندیشه‌ورز و نقاد را دارد دانشگاه می‌تواند منشأ اثر و برکت باشد.

۴. امیدآفرینی، تقویت خودباوری و تعهدپذیری

ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که به شدت نیازمند امید است. امید یعنی تسلط بر زندگی، احساس قدرت، اختیار و هدفمند زیستن. به عبارتی امید یعنی اعتقاد به این‌که همیشه راه چاره‌ای هست و با اطمینان به بهبود و اصلاح امور می‌توان به آرامش دست یافت (سیولی و بیلر، ۱۳۹۱، ص. ۱۲). یکی از مشکلات عمده جهانیان یأس و ناامیدی است. ناامیدی و آینده را مبهم و تاریک انگاشتن، معضلی است که انسان‌ها با وجود پیشرفت زیاد از آن رنج می‌برند (جعفری، ۱۳۹۷، ص. ۱۳).

هر نظام اجتماعی، سیاسی و تربیتی برای بقا و پویایی خود به عنصری به نام آینده نیاز دارد. اگر منتظر مصلح جهانی بودن وجود نداشت، جامعه اسلامی از تحرک و شادابی باز می‌ماند؛ اما در سایه اعتقاد به مهدویت روحیه امیدواری در تمام مسلمانان تجلی کرده و آنها برای دستیابی به چنین آینده‌ای در تلاش و حرکت هستند، زیرا که انتظار مورد تأیید اسلام سازنده، تحرک بخش و تعهدآفرین است. پویایی و نشاط برخاسته از امید ضمن ایجاد تعلق خاطر به فرهنگ دینی موجب مشارکت اجتماعی برای ساختن جامعه مهدوی می‌شود.

ما نمی‌توانیم، شعاری است که غربی‌ها در ذهن ما کاشته‌اند تا ما همیشه تابع آنها باشیم و امید به خودمان و توانایی‌های مان نداشته باشیم. سوابق درخشان تاریخی و رشد صنعت و تکنولوژی نشانگر این نکته است که جوانان ما باهوش و توانمند هستند. تقویت اعتماد به نفس، خودباوری و تعهدپذیری دینی جنبه مهمی از تربیت دانشگاهی مهدوی است که باید به آن توجه ویژه داشت.

۵. آموزش سبک زندگی مهدوی

سبک زندگی همه ویژگی‌ها و رفتارهای فرد در سطح شخصیت و خانواده که در سراسر عمر وجود خواهد داشت را در بر می‌گیرد. به عبارتی الگوی منحصر به فردی از خصوصیات، رفتارها و عادات پرورش یافته فرد را سبک زندگی می‌گویند (شولتز و شولتز، ۱۳۹۲، ص. ۱۹۹).

سبک زندگی انتظار، سبک زندگی منحصر به فردی است که به مجموعه باورها و رفتارهایی اشاره دارد که علاوه بر زمینه‌سازی ظهور دستاوردهای با اهمیتی مثل رفتارهای مسئولانه،

افزایش سلامت روانی و جسمی، خوشبینی و کاهش اضطراب و ترس‌ها را برای بشریت به ارمغان می‌آورد (آقاجانی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۶۹). سبک زندگی اسلامی که شامل ادب، وقت‌شناسی، صبر، وجدان‌کاری، سخت‌کوشی، مسئولیت‌پذیری، مثبت‌اندیشی و سبقت‌در خوبی‌ها و فضیلت‌هاست شاخص‌های مهمی هستند که باید در آموزش دانشجویان بر آنها تأکید شود و این امور مورد تشویق قرار گیرند (برزنونی و فاتح‌راد، ۱۴۰۳، ص ۴۱).

۶. هویت‌بخشی مهدوی

موضوع مهم دوره نوجوانی هویت‌یابی است. مشخص کردن این‌که چه کسی هستید، برای چه چیزی ارزش قائلید و چه مسیری را می‌خواهید در زندگی دنبال کنید (برک، ۱۳۸۵، ص ۶۱). به نظر می‌رسد اهداف انسان‌ها معیار خوبی برای سنجش میزان رشد و تعالی هر شخصی باشد، تا آن‌جا که گفته شده بگو چه آرزویی داری تا بگویم کیستی؟ آرزوهای متعالی حکایت از کمال روح و شخصیت فرد دارد. علاوه بر هویت فردی به هویت اجتماعی نیز نیاز است. اندیشه مسلمانان عنصر امام و به‌ویژه باور به امام غایب هویت جمعی به جامعه می‌دهد. جامعه‌ای که به آینده حتمی حکومت جهانی حضرت مهدی عجّل الله تعالی فرجه الیه اعتقاد دارد می‌تواند زندگی خود را براساس مولفه‌های مدینه فاضله مهدوی مهندسی فرهنگی نماید.

ب) رسالت‌های انگیزشی استاد

۱. افزایش تعلق خاطر دانشجویان به امام مهدی عجّل الله تعالی فرجه الیه

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

هر زن یا مردی که کار شایسته کند و مؤمن باشد قطعاً به او زندگی پاکیزه‌ای که حیات حقیقی است می‌بخشیم (نحل: ۲۵).

انسان منتظر می‌داند که وعده الهی حتمی است و به همین خاطر با وجود سختی انتظار و زمینه‌سازی برای ظهور، احساس هدفمندی و ارزشمندی خواهد داشت؛ چون مطمئن است که در پس سختی‌ها و رنج‌ها معنایی نهفته است، پس هر روز عشق و علاقه‌اش به امامش بیشتر شده و از غم جدایی و دوری در سوز و گداز است.

بزرگ‌ترین مؤلفه انسان‌شناسی مهدوی تصحیح رابطه انسان با خداوند است و اعتقاد به خداوند بر همه شئون زندگی انسان منتظر تأثیر عمیقی می‌گذارد. انسان در دوران غیبت علاوه بر مواظبت بیشتر در امر دین و درستی اعمال خود باید خود را چنان‌که موعود دوست دارد

بسازد تا به او شباهت یافته و به لطف خداوند در شمار یارانش درآید (مکارم شیرازی، ۱۳۷۶، ص ۵۶).

استادان باید به نسل منتظر بیاموزند چگونه از امامی که در پس پرده غیبت است بهره ببرند و چگونه با یاد او زندگی کنند. نسل منتظر باید یاد بگیرد هر لحظه از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بهره بگیرد و بداند هر نعمتی که نصیبش شده از برکت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است. یکی از ویژگی‌های دانشجوی منتظر این است که در همه اعمال به امام زمان توجه دارد و از آن حضرت طلب کمک می‌کند (ضرایبان و یوسفی، ۱۳۹۵، ص ۱۵).

۲. مخالفت با منکران مهدویت و شبه افکنان

امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

یاوران مهدی علیه السلام فقط از خدا می‌هراسند، شهادت را می‌طلبند و همواره آرزو دارند که در راه خدا کشته شوند (مجلسی، ۱۴۱۲ق، ج ۵۲، ص ۳۵۷).

دانشجوی مهدی‌یاور بزرگ‌ترین آرزویش توفیق شهادت در راه خداست. این‌گونه یاران در پرتو عبادت خالصانه پروردگار و در سایه رهایی از هر محبتی غیر از محبت حضرت حق، عطر و بوی شهادت گرفته‌اند و همواره در انتظار شهادت هستند (آقا تهرانی و حیدری کاشانی، ۱۳۹۲، ص ۴۶۴). در فرازی از زیارت جامعه کبیره آمده است:

دوستدار شما و دوست دار دوستان شما هستم و بغض دشمنان تان را در دل دارم و دشمن آنهایم. در سازش با کسی هستم که با شما سازش کرد و در جنگ با کسی هستم که با شما در جنگ است (قمی، ۱۳۹۶، ص ۴۸۱).

حب و بغض مهم‌ترین اثرش در رفتار منتظر تجلی یافته و موجب حرکت، اطاعت‌پذیری، آرامش و امید به آینده می‌گردد. با توجه به این‌که تربیت مهدوی از یک سو به جوانان آموزش می‌دهد تا آرمان‌های ارزشمندی را براساس شناخت درست و عمیق از مهدیت انتخاب کنند، و از سوی دیگر با ایجاد انگیزه، مسیر حرکت به سوی سعادت و خودشکوفایی را به آنها نشان می‌دهد بالاترین ظرفیت را در اختیار جوانان قرار می‌دهد تا عاشقانه در انتظار منجی موعود باشند. تربیت مهدوی می‌تواند حوزه انگیزشی و گرایشی یک جوان را با تحولاتی بنیادین روبه رو سازد به گونه‌ای که مهدی‌باوری به مهدی‌یاوری تبدیل شود.

ج) رسالت‌های رفتاری استاد

۱. متعهد بودن به زمینه‌سازی ظهور

سبک زندگی انتظار بیش از هر موضوعی بر چگونگی زندگی انسان، تمایل و تعهد او نسبت به مفاهیم معنوی و اشتیاق به ظهور تأثیرگذار است. در این شیوه زندگی تمامی ذهنیات، خلق و خو و عملکردهای افراد در مسیر زمینه‌سازی ظهور معنا می‌یابد. نکته مهم این است که انتظار منفعلانه کافی نیست؛ بلکه تحول و زیستن در این مسیر، به اعتقاداتی عمیق نیاز دارد که آثار آن در مرحله عمل قابل بررسی است (آقاجانی و همکاران، ۱۳۹۵، ص. ۵۶).

منتظران ظهور باید هر روز در پی تقویت ایمان خود به حق تعالی و آن حضرت باشند، روز به روز اشتیاق خود را برای دیدار آن حضرت بیشتر کنند و آماده باشند تا با قیام ایشان در خدمت آن حضرت به اصلاحات جهانی و اصلاحات بشری بپردازند (مکارم شیرازی، ۱۳۷۸، ص. ۱۰۲). استاد متعهد منتظر، آماده حرکت و یاری مولایش است و لحظه‌شماری می‌کند. فعالیت‌های زیر می‌تواند نقش مؤثری در زمینه‌سازی ظهور داشته باشد:

- برگزاری نشست‌ها و همایش‌های مهدویت در دانشگاه‌ها؛
- چاپ کتاب، مقاله و برگزاری شب شعر و... در موضوع مهدویت؛
- انجام پژوهش‌های مهدوی.

۲. معرفی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به عنوان الگو و انسان کامل

تبلیغ مهدویت موجب گسترش آینده‌نگری، مثبت‌اندیشی و امید در بین دانشجویان می‌شود، چیزی که جوانان سخت به آنها نیازمند هستند. یکی از مشکلات عمده جهانیان ناامیدی است. یأس و بدبینی، نظام زندگی را از هم می‌پاشد و آثار زهرآگینی برای بشر به بار می‌آورد. در مقابل امید، شادی‌آفرین و حرکت‌بخش است. عقیده به مهدویت و تبلیغ آن، یعنی اعتقاد به وعده حتمی الهی که هر لحظه ممکن است رخ دهد و هر لحظه باید منتظر وقوع آن بود (جعفری، ۱۳۹۷، ص. ۱۳).

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

همانا برای شما در سیره پیامبر اسوه و الگویی نیکوست برای کسانی که به خداوند متعال و روز بازپسین امید دارند و خداوند را بسیار یاد می‌کنند (احزاب: ۳۳).

با توجه به این که امامت استمرار نبوت است همه امامان نیز اسوه و الگو هستند.

در نظام و دکترین مهدویت، اسوه و الگویی معرفی می‌شود که جامع‌ترین و تکامل‌یافته‌ترین اسوه و الگو در طول تاریخ بشری است. امامی که خلاصه انبیاء و عصاره اوصیاء است و تمام فضیلت‌ها و مکارم اخلاقی و معنوی را یک‌جا به ارث برده و در وجود کامل خویش به ظهور رسانده است (آقا تهرانی و حیدری کاشانی، ۱۳۹۲، ص. ۸۵). پس لازم و ضروری است که ایشان به عنوان الگوی کامل اخلاق، معنویت و رفتار به دانشجویان معرفی شوند.

۳. تربیت دانشجوی راهبر و هدایتگر نسل جوان

در تمام جوامع، جوانان سمبل نشاط و بالندگی هستند و عامل تحولات عظیم اجتماعی و فرهنگی؛ و به همین خاطر است که جوانان پیوسته مورد عنایت ویژه فرستادگان الهی و مصلحان بوده‌اند. پیشرفت و تعالی هر جامعه در گرو پیشرفت جوانان است و خستگی‌ناپذیری و حقیقت‌جویی آنان تضمین‌کننده سعادت و هدایت جوامع است (آقا تهرانی و حیدری کاشانی، ۱۳۹۲، ص. ۹۶).

دانشجویی که با فضائل و صفات حضرت حجت آشنا شود، حتماً هدایتگر دیگر دانشجویان و جوانان به سوی مهدویت است؛ زیرا که او قدر و جایگاه خود را می‌شناسد و می‌داند که چگونه یک جوان می‌تواند بر دیگران تأثیر بگذارد. هدف برنامه تربیت مهدوی بینش‌آفرینی و بارورسازی تفکر و بصیرت در جوانان دانشجویست تا حب ایشان در جان و دل آنها نفوذ کرده و آماده حرکت برای تحقق آرمانشهر مهدوی باشند.

نتیجه‌گیری

تربیت دانشجو در کشور ما بر اساس نیازها صورت می‌پذیرد و به همین خاطر کم‌توجهی زیادی به علوم انسانی و اسلامی شده و می‌شود. این علوم علاوه بر تربیت انسان و مدیران آینده، یک سرمایه بلندمدت و یک گنجینه پر ارزش برای تحول کشور هستند و حقیقتاً پشتوانه علوم دیگر می‌باشند، لذا شایسته است علوم انسانی و اسلامی مورد توجه و تأکید قرار گیرد. جامعه مهدوی یک جامعه پیشرفته و متمدن است که می‌تواند افکار و ایده‌هایش را تجاری‌سازی کرده و محصولات دانش‌بنیان تولید نماید.

فلسفه انتظار ارزشمندترین و سرنوشت‌سازترین سرمایه اجتماعی - معنوی است که باید ضمن صیانت از آن، برای انتقال به نسل جوان باید اقدام به فرهنگ‌سازی در این زمینه نمود. دانشگاه و استاد در تراز انقلاب اسلامی برای تحقق تمدن نوین اسلامی که ظهور منجی آرمان و

هدف آن می باشد لازم است نظام فکری - معرفتی تولید نماید تا با گسترش دانش، تعمیق تفکر و معرفت دینی در دانشجویان آنها زمینه های ظهور را فراهم سازند.

با توجه به اهمیت نقش دانشگاه ها و اساتید در معرفی دکتترین مهدویت و زمینه سازی ظهور، یافته های پژوهش رسالت استادان در سه حوزه شناختی، انگیزشی و رفتاری جهت تربیت دانشجویان را مورد واکاوی قرار داد. در حوزه شناختی رسالت استاد به عنوان اندیشمندی رشد یافته و تحول آفرین عامل بصیرت افزایی، آموزش اندیشه ورزی و نظریه پردازی، امیدآفرینی، کمک به هویت یابی و آموزش سبک زندگی مهدوی به یادگیرندگان است؛ زیرا که برترین شکل عقلانیت و خردمندی آراستن عقل به معرفت امام است. در حیطه گرایش یا انگیزشی رسالت استاد ایجاد شور و اشتیاق در دانشجویان جهت امام شناسی و مهدی شناسی است تا آنها از عمق جان عاشق امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام خود باشند و در برابر مشکلات، دردها و آسیب ها همیشه به صاحب امر متوسل شده و شفای دردها و حل مشکلات را از آن چشمه رحمت و معدن مهربانی جستجو کرده و دشمن منکرین و مخالفین ظهور باشند. عشق و محبت پایه و اساس امامت پذیری و ولایت مداری است و بدون علاقه و کشش قلبی هیچ گونه پیوند و ارتباط معنوی برقرار نمی گردد. در حوزه رفتاری یا کنشی رسالت استاد بسترسازی برای دانشجویان جهت داشتن سبک زندگی مهدوی و عمل گرایی است تا دانشجوی مهدوی بدانند و بفهمند که خودسازی و جامعه سازی شرط ظهور است. دانشجوی تربیت یافته در نظام مهدویت به آینده روشن امیدوار است و مطمئن است که پیروزی از آن وارثان حقیقی زمین است (قصص: ۴۳) و می داند که باید در تمام زمینه ها آماده باشد زیرا که خداوند وضعیت قومی را تغییر می دهد که خودشان بخواهند (رعد: ۱۱). آموزه های مهدویت توانایی جهت دادن، شکل دادن و ارائه معیارهای دقیق برای سعادت و شکوفایی انسان ها را داراست. اما این فرایند نیازمند تبیین صحیح و دقیقی از نقش و کارکرد تربیت مهدوی در سه حیطه بینشی، گرایشی و رفتاری دارد.

منابع

قرآن کریم

- آقا تهرانی، مرتضی و حیدری کاشانی، محمدباقر. (۱۳۹۲). *خانواده و تربیت مهدوی: راه کارهای عملی برای تربیت نسل منتظر و مهدی یاور*. تهران: انتشارات کتاب یوسف.

- آقاجانی، محمد جواد و همکاران. (۱۳۹۵). بررسی دستاوردهای روان شناختی سبک زندگی انتظار. *پژوهش‌های مهدوی*، ۵ (۱)، ۵۳-۷۲.
- برک، لورا. (۱۳۸۵). *روان شناسی رشد: از نوجوانی تا پایان زندگی*. (یحیی سید محمدی، مترجم). تهران: انتشارات ارسباران. (اثر اصلی در سال ۲۰۱۳ منتشر شده است).
- برزنونی، محمد علی و فاتح راد، مهدی. (۱۴۰۳). نظام تعلیم و تربیت حکمت بنیاد در مسیر تربیت انسان تراز مهدویت در هندسه نظم نوین جهانی. *مشرق موعود*، ۱۸ (۷۱)، ۵۲-۴۰.
- پورسیدآقایی، سیدمسعود و افتخاری اکمل، احمد. (۱۴۰۳). تبیین نقش اندیشه مهدویت در جهت دادن به آرمان‌های نسل جوان. *مشرق موعود*، ۱۸ (۲)، ۶۵-۸۴.
- جعفری، محمدصابر. (۱۳۹۷). کارکردهای مهدویت در اصلاح و تغییر رفتارهای فردی و اجتماعی در دوران غیبت. *پژوهش‌های مهدوی*، ۶ (۴)، ۱۰-۱۷.
- حسنی آهنگر، محمدرضا و همکاران. (۱۴۰۳). دانشگاه تراز اسلامی، قلب تپنده تمدن اسلامی و زمینه‌سازی ظهور. *مشرق موعود*، ۱۸ (۱)، ۷-۳۶.
- حیدری کاشانی، محمدباقر. (۱۳۸۶). *سلوک مهدوی*. قم: انتشارات سبط النبی.
- سیولی، آنتونی و بیلر، هنری. (۱۳۹۱). *نیروی امید: بر مشکلات دلهره‌آور زندگی تان غلبه کنید*. (مریم تقدیسی، مترجم)، تهران: انتشارات ققنوس (اثر اصلی در سال ۲۰۱۰ منتشر شده است).
- سبحانی نژاد، مهدی و همکاران. (۱۳۹۴). تجربه زیسته متخصصین تعلیم و تربیت از راه کارهای زمینه ساز ظهور. *پژوهش در مسایل تعلیم و تربیت اسلامی*، ۲۷ (۲۶)، ۷۳-۶۰.
- شولتز، دوان و شولتز، سیدنی. (۱۳۹۲). *نظریه‌های شخصیت*. (یحیی سید محمدی، مترجم). تهران: انتشارات ویرایش. (اثر اصلی در سال ۲۰۱۵ منتشر شده است).
- زرقانی، اعظم. (۱۳۹۹). مهدویت در آینه تربیت. *پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*، ۲۸ (۴۶)، ۵۲-۳۱.
- ضرابیان، فروزان و یوسفی، فاطمه. (۱۳۹۵). *نقش اساتید در تربیت دانشجویان منتظر، پنجمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم اجتماعی*. کرج.
- ضیایی، زهرا و مهدیه، زهرا. (۱۴۰۲). اعتقاد به مهدویت و تأثیر آن در بازخوانی تربیت ولایت‌محور. *پژوهش‌های مهدوی*، ۱۲ (۴)، ۱۵۵-۱۷۷.
- قمی، شیخ عباس. (۱۳۹۶). *منتخب مفاتیح الجنان*. تهران: انتشارات تربیت.

- مجلسی، محمدباقر. (۱۴۱۲ق). *بحار الانوار*. بیروت: انتشارات دارالاحیاء التراث.
- مرزوقی، رحمت‌اله و راضی، الهام. (۱۳۹۸). فلسفه تربیتی انتظار: رویکردی به نقش مدارس در تربیت نسل منتظر. *پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*. ۲۷ (۴۳)، ۹۷-۱۱۲.
- مرتضوی، سیدمحمد. (۱۳۹۰). *راهکارهای فرهنگی جامعه و دولت زمینه ساز ظهور حضرت مهدی عج و عج. ششمین همایش بین‌المللی دکترین مهدویت، قم، موسسه آینده روشن.*
- مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۸۰). *حکومت جهانی مهدی عج و عج. قم: نسل جوان.*